

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi yleisistä teistä annetun lain muuttamisesta.

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Yleisistä teistä annettu laki — tielaki — tuli voimaan vuoden 1958 alussa, joten se on ollut voimassa jo yli 20 vuotta. Tähän mennessä siihen on tehty useita käytännön tienpidon vaatimia muutoksia. Lain pääperiaatteet ja laki kokonaisuutena ovat kuitenkin osoittautuneet käyttökelpoiseksi eikä lain kokonaisuudistukseen ole ollut eikä ole nytkään aihetta. Tämä esitys pyrkii vain korjaamaan lakia käytäntöön sovellettaessa vielä esiintulleet epäkohdat ja puutteet.

Esityksen mukaan muun muassa:

— tiellä liikkujille tarkoitettuja levähdys-alueita voitaisiin rakentaa myös muiden kuin valta- ja kantateiden varsille,

— elinkeinoelämän tarpeet, muut liikenne-muodot, alueiden muu käyttö ja ympäristön-suojelu olisi entistä tarkemmin otettava huomioon tietä suunniteltaessa ja tehtäessä,

— tienpitäjä olisi velvollinen, maanomistajan niin vaatiessa, lunastamaan kaava-alueilla koko tietä varten kaavassa varatun liikenne-alueen eikä vain pelkkää tiealuetta,

— kelirikkorajoituksista päättäisi lääninhal-lituksen ja poliisiviranomaisen sijasta tienpito-viranomainen,

— prosentit, joiden mukaan kunnat osal-listuvat paikallistiekustannuksiin, määräytyisi-vät suoraan kunnan kantokykyluokan mukaan, jolloin kunnan taloudellinen kantokyky tulisi nykyistä paremmin huomioon otetuksi,

— valitusaika tie- ja vesirakennushallituk-sen ja lääninhallituksen yksityisten teiden liit-tymä- ja järjestelysuunnitelmia koskevista pää-töksistä alkaisi samanaikaisesti, mikä parantai-si asianosaisten oikeusturvaa kyseisiä suunnitel-mia koskevissa asioissa,

— tielain mukaisia päätöksiä ei enää annet-taisi julkipanon jälkeen, vaan ne saatettaisiin tiedoksi joko pitämällä ne kunnassa nähtävinä tai antamalla ne henkilökohtaisesti tiedoksi, jolloin asianosaisten mahdollisuus käyttää hy-väkseen laillista valitusoikeuttaan huomatta-vasti paranisi.

Muutokset saatettaisiin voimaan niiden hy-väksymistä seuraavan vuoden alussa.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu		Sivu
YLEISPERUSTELUT		2. Tarkemmat säännökset ja määräykset	10
1. Nykyinen tilanne ja asian valmistelu		3. Voimaantulo	10
1.1. Nykyinen lainsäädäntö ja sen epäkohdat ..	3	LAKITEKSTI	
1.2. Valmisteluvaiheet	6	Laki yleisistä teistä annetun lain muuttamisesta ..	11
1.2.1. Valmisteluelimet	6	LIITE	
1.2.2. Lausunnonantajat	6	1. Rinnakkaistekstit	
1.2.3. Eduskunnan toivomus	7	1.1. Laki yleisistä teistä annetun lain muuttami-	
2. Esityksen organisatoriset vaikutukset	7	sesta	14
3. Esityksen taloudelliset vaikutukset	7	1.2. Asetus yleisistä teistä annetun asetuksen	
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT		muuttamisesta	21
1. Lakiehdotus	7		

YLEISPERUSTELUT.

1. Nykyinen tilanne ja asian valmistelu.

1.1. Nykyinen lainsäädäntö ja sen epäkohdat.

Voimassa oleva laki yleisistä teistä (243/54) on annettu 21 päivänä toukokuuta 1954. Se tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 1958. Voimaantulon jälkeen lakiin on tehty lukuisia muutoksia. Lakia käytäntöön sovellettaessa se on osoittautunut pääperiaatteiltaan ja pääasialliselta sisällöltään varsin käyttökelpoiseksi eikä sen kokonaisuudistukseen ole aihetta. Käytännön tienpitotoiminnassa on kuitenkin tullut esille vielä eräitä epäkohtia ja puutteita, jotka olisi korjattava ja poistettava.

Tiehen kuuluvat laitteet ja tien liitännäisalueet.

Voimassa olevassa 3 §:n 1 momentissa on yksityiskohtainen säännös siitä, mitä tiehen on katsottava kuuluvaksi. Siitä puuttuvat tievalaistuslaitteet ja liikennevalot, joita nykyisin kuitenkin asennetaan yhä enenevässä määrin yleisille teille. Myös nämä laitteet on syytä säätää kuuluvaksi tiehen sen osina.

Saman pykälän 2 momentissa on säännös tiehen kuuluvista liitännäisalueista. Sen mukaan tien käyttäjien lepoa ja ravitsemista taikka ajoneuvojen huoltoa varten tarvittavia alueita eli niin sanottuja levähdysalueita voidaan rakentaa vain valta- ja kantateiden varalle. Tätä on pidettävä puutteena, koska esimerkiksi liikenneturvallisuuden vuoksi näitä alueita tarvitaan myös muiden teiden varilla. Momentin säännös ei myöskään anna tienpitäjälle mahdollisuutta hankkia tiealueen ulkopuolelta alueita muun muassa liikennemelun vuoksi tarvittavia meluvalleja tai muita meluesteitä varten, milloin niiden tekeminen tulee tienpitäjän tehtäväksi.

Etujen vertailu teitä suunniteltaessa ja tehtäessä.

Voimassa olevan 10 §:n mukaan tie on tehtävä sillä tavoin, että tien tarkoitus saavutetaan mahdollisimman edullisesti ja tuottamatta toiselle enempää vahinkoa tai haittaa kuin tarve vaatii, ja niin, ettei kaavojen ja niihin sisältyvien määräysten toteuttaminen vaikeudu. Lainkohdasta puuttuvat kokonaan säännökset esimerkiksi muiden liikennemuotojen, muun alueen käytön, teollisuuden, kaupan, maa- ja

metsätalouden ja muiden elinkeinoalojen liikennetarpeiden sekä ympäristönsuojelun huomioon ottamisesta tien suunnittelussa ja tekemisessä. Nykyaikaisessa tienpidossa joudutaan näihin seikkoihin kuitenkin yleisesti kiinnittämään huomiota ja niiden merkitys on jatkuvasti vain korostunut. Tämä tulisi ottaa laissa huomioon. Pykälän kaava-alueita koskeva säännös on katsottava nykyinen rakennuslainsäädäntö huomioon ottaen vanhentuneeksi ja puutteelliseksi.

Kunnat tienpitäjänä.

Voimassa olevan 20 §:n 1 momentin mukaan voidaan kunnan suostumuksella määrätä kaupunki tai eri kuntana oleva kauppalasekä maanteiden että paikallisteiden pitäjäksi, mutta maalaiskunta vain paikallistien pitäjäksi. Uuden kunnallislainsäädännön tultua voimaan on säännös vanhentunut. Enää ei ole syytä asettaa kuntia muutenkaan eri asemaan tienpitäjiä määrättäessä.

Majoitusalueet ja maa-ainesten läjitysalueet tiesuunnitelmassa.

Voimassa olevassa 26 §:n 4 momentissa säädetään tien liitännäisalueiden ja eräiden tietyön aikaisten oikeuksien ottamisesta ja merkitsemisestä tiesuunnitelmaan. Tietyön aikaisia oikeuksia, joista voidaan tiesuunnitelmassa määrätä, ovat oikeus tienpitoaineen ottamiseen ja oikeus tienpitoa varten tarvittavaan yksityiseen tiehen. Kun on kysymys vähänkään suuremmasta tietyöstä, tarvitaan tiealueen ulkopuolelta alueita myös tientekijöiden majoitusta sekä tien tekemisen kannalta tarpeettomia maamassoja varten. Nykyinen säännös ei tunne mahdollisuutta varata jo tiesuunnitelmassa alueita tällaisiin tarkoituksiin, vaan alueista joudutaan neuvottelemaan ja sopimaan maanomistajien kanssa usein vasta kun tietyötä jo aloitetaan. Tämä ei ole tarkoituksenmukaista tienpitäjän eikä maanomistajan kannalta. Myös näistä alueista tulisi voida määrätä tiesuunnitelmassa, jolloin maanomistajilla olisi mahdollisuus tehdä tarvittaessa muistutuksensa suunnitelman ollessa kunnassa nähtävillä. Suunnitelman tultua lainvoimaiseksi ja tietyön alkaessa ei tietyön alkamista lykääviä epäselvyyksiä alueista sitten enää syn-tyisi.

Tietä varten osoitetun alueen lunastaminen kaava-alueilla.

Kun kaava-alueilla tehdään yleisiä teitä, ne tehdään erityisesti niitä varten kaavoissa varatuille alueille; asemakaava-alueilla liikenne-alueille ja rakennuskaava-alueilla yleistä liikenneväylää varten osoitetuille alueille. Nämä alueet merkitään kaavoihin yleensä 40—60 metrin levyisiksi. Kun tie tehdään, tarvitaan sitä varten aluetta tavallisesti noin 20 metrin leveydeltä. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tienpitäjä ei yleisistä teistä annetun lain nojalla voi maksaa maanomistajalle korvauksia muusta kuin tästä tiealueesta. Näin maanomistaja ei tien tekemisen yhteydessä saa korvausta kaavassa tietä varten varatusta koko alueesta. Tien molemmin puolin jäävät noin 20—40 metriä leveät maa-alueet, joista maanomistajan on haettava korvausta rakennuslainsäädännön mukaisesti erikseen. Tämä korvausmenettely on varsin aikaaviepä ja tyystin erilainen kuin yleisistä teistä annetun lain mukaisessa tietöimituksessa tietä tehtäessä. Tilanetta on pidettävä yksityisen maanomistajan oikeusturvan kannalta ja muutoinkin kohtuutona. Kun tietä varten kaavassa on varattu määrätty alue, tulisi siitä saada korvaus tien tekemisen yhteydessä koko alueesta samanlaisin perustein. Ehdotus asiantilan korjaamiseksi sisältyy uuteen 35 a §:ään.

Yksityisten teiden liittymä- ja järjestelysuunnitelmat.

Voimassa olevassa 50 §:ssä säädetään yleisille teille johtavien yksityisten teiden ja niiden liittymien järjestämisestä. Näitä järjestelyjä varten on laadittava liittymä- ja järjestelysuunnitelma, josta liittymäsuunnitelman vahvistaa tie- ja vesirakennushallitus ja teitä koskevan järjestelysuunnitelman lääninhallitus. Pykälän 2 momentissa säädetään tämän järjestelysuunnitelman sisällöstä. Säännöstä on pidettävä puutteellisenä, koska sen mukaan yksityisiä teitä järjesteltäessä ei voida ottaa huomioon ja käyttää hyväksi yleisen tien syrjään jääneitä osia. Nämä ovat usein kuitenkin varsin tarpeellisia ja käyttökelpoisia yksityisinä teinä käytettäviksi. Säännöstä tulisi tältä osin täydentää.

Tie- ja vesirakennushallituksen liittymäsuunnitelman vahvistuspäätös annetaan voimassa olevan 106 §:n mukaan julkipanon jälkeen, jolloin valitusaika päätöksestä alkaa pää-

töksentekopäivästä. Lääninhallituksen järjestelysuunnitelman hyväksymistä koskevasta päätöksestä taas voimassa olevan 50 §:n 3 ja 4 momentin mukaisesti kuulutetaan tai se annetaan henkilökohtaisesti tiedoksi. Valitusaika alkaa tällöin joko tiedoksisaannista tai 7 vuorokauden kuluttua siitä, kun kuulutus lääninhallituksen päätöksestä on pantu kunnan ilmoitustaululle. Lääninhallituksen päätös annetaan säännönmukaisesti tie- ja vesirakennushallituksen päätöksen jälkeen. Jos maanomistaja tai muu asianosainen valittaa vasta lääninhallituksen päätöksestä, on aikaisemmin annettu tie- ja vesirakennushallituksen liittymäpäätös jo lainvoimainen eikä liittymäpaikkoja enää voida muuttaa. Näin valitus lääninhallituksen päätöksestä jää useimmiten lähes pelkäksi muodollisuudeksi. Tätä on asianosaisten oikeusturvan kannalta pidettävä vakavana puutteena. Valitusajat molemmista edellä mainituista päätöksistä tulisikin saattaa alkamaan samanaikaisesti.

Kelirikkorajoituksista päättävä viranomainen.

Voimassa olevan 59 §:n mukaan keli-rikkorajoituksista yleisillä teillä päättävät lääninhallitukset tai poliisiviranomaiset. Kelirikkopäätöksen tekeminen edellyttää pitkälle menevää tieteknistä tuntemusta, jollaista ei lääninhallituksilla eikä poliisiviranomaisilla välttämättä ole. Tilanteesta riippuen rajoituksista tehtävät päätökset vaativat myös varsin nopeita ratkaisuja, jolloin ei ehditä eikä ole mahdollistakaan odottaa lääninhallituksen päätöksiä, vaan lääninhallitukset joutuvat jälkikäteen hyväksymään tieviranomaisten jo paikoilleen asettamat rajoitukset. Kelirikkorajoitusten määrääminen olisikin tarkoituksenmukaista siirtää tieviranomaisten tehtäväksi. Tätä ovat myös useat lääninhallitukset esittäneet.

Kuntien osallistuminen paikallistiekustannuksiin.

Yleiset tiet jakaantuvat maanteihin ja paikallistieihin. Voimassa olevan 84 §:n mukaan kuntien on laissa tarkemmin säädetyllä tavalla suoritettava valtiolle korvausta paikallistieiden tekemisen ja kunnossapidon kustannuksista. Kun maanteitä, joiden kustannuksiin kuntien ei lain mukaan tarvitse osallistua, rakennetaan tai parannetaan, joudutaan säännönmukaisesti parantamaan maantien liittyviä

paikallisteita ja niiden liittymiä. Kun maantietyöt aiheuttavat nämä paikallistietyöt eikä useimmiten paikallistien kunto tai paikallinen liikenne vaadi niiden tekemistä, on kohtuutonta, että kunnat joutuvat osallistumaan myös tällaisten paikallistietöiden kustannuksiin. Kunnat olisikin vapautettava paikallistiekustannuksista silloin, kun ne aiheutuvat maantien tekemisestä tai kunnossapidosta.

Voimassa olevassa 85 §:n 2 momentissa on säädetty niiden paikallisteiden kunnossapidokustannusten määräytymisestä, joihin kunnat joutuvat osallistumaan. Kustannukset määräytyvät tiemestaripiirin kaikkien yleisten teiden todellisten kustannusten, kunnan alueella olevien paikallisteiden kunnossapidon kustannusarvion ja tiemestaripiirin kaikkien yleisten teiden kunnossapidon kustannusarvion mukaisesti säännöksessä tarkemmin säädettyllä tavalla. Säännös on varsin vaikeaselkoinen ja on lisäksi aiheuttanut sen, että kaikkien 173 tiemestaripiirin rajat on jouduttu määräämään kuntien rajojen mukaisesti. Kun tieverkko on muotoutunut ja muotoutuu kuntien rajoista riippumatta, ei teiden ylläpidon kannalta tiemestaripiirien rajojen sitomista kuntien rajoihin voida pitää tarkoituksenmukaisena. Se aiheuttaa myös lisäkustannuksia teiden kunnossapidossa. Säännös tulisi tarkistaa siten, että tiemestaripiirit voitaisiin sijoittaa ja perustaa mahdollisimman tarkoituksenmukaisista ja taloudellisista teiden kunnossapitoa ja kaluston käyttöä silmällä pitäen.

Voimassa olevaan 86—90 §:ään sisältyvät säännökset niistä perusteista, joiden mukaan kuntien osallistuminen paikallistiekustannuksiin määräytyy. Lain 87 §:n mukaan osallistumisprosentin suuruuteen vaikuttavat kunnan kantokyluokka, kunnan alueella olevien maanteiden osuus kunnan kaikkien yleisten teiden pituudesta ja kunnan paikallisteiden pituuden määrä kunnan asukasta kohti. Sen lisäksi, että säännös on erittäin vaikeaselkoinen, on käytännössä osoittautunut, että kuntien taloudellinen kantokyky osallistumisprosenttia laskettaessa ei saa sitä merkitystä, mikä sillä tulisi olla tällaisen valtion ja kuntien välisen kustannusjaon ollessa kysymyksessä. Osallistumisprosentit joudutaan myös joka vuosi laskemaan uudelleen kuntien asukaslukujen ja tiepituuksien muuttuessa. Säännöksessä eri kuntamuodot on myös asetettu eräiltä osin eri asemaan. Uuden kunnallislainsäädännön tultua voimaan säännös on tältä osin vanhentunut. Säännös tu-

lisi tarkistaa siten, että kunnat tulisivat toisiinsa nähden samaan asemaan ja että kuntien taloudellinen kantokyky tulisi paremmin huomioon otetuksi. Parhaiten tämä tapahtuisi sitomalla osallistumisprosentti kuntien kantokyluokitukseen, jolloin prosentteja määriteltäessä tulisi ottaa huomioon, että nykyinen laskentatapa rasittaa erityisesti 1—3 kantokyluokan kuntia kohtuuttomasti verrattuna niiden taloudelliseen kantokykyyn.

Tien ja rautatien tasoristeyksien turvalaitteiden kustannukset.

Voimassa olevassa 92 §:n 1 momentissa on säädetty niistä kustannuksista, joita ei tienpidon kustannuksia laskettaessa oteta lukuun. Säännös on tarkoitettu helpottamaan tiekustannusten jakamista niissä tapauksissa, jolloin kustannuksiin osallistuu joku muu kuin tienpitäjä. Useimmiten on tällöin kysymys kustannusten jakamisesta valtion ja kunnan kesken. Yleisten teiden ja rautateiden tasoristeyksiin asennetaan turvalaitteita, kuten ääni- ja valomerkkilaitoksia ja puolipuumilaitoksia sekä valtionrautateiden että tie- ja vesirakennuslaitoksen toimesta. Vastaavasti laitteet tällöin rahoitetaan joko rautatiemäärärahoista tai tiemäärärahoista. Laitteiden asentamisessa on myös yhtä lailla kysymys niin junaliikenne- kuin tie liikenneturvallisuudenkin parantamisesta. Korvattaessa tasoristeyksiä eritasoristeyksillä voidaan turvalaitteet myös siirtää toiseen tasoristeykseen toisen kunnan alueelle. Erityisesti paikallisteillä turvalaittekustannukset ovat aiheuttaneet ristiriitaisia tilanteita, koska rautatielaitoksen asentaessa laitteet omilla varoillaan kunta ei osallistu kustannuksiin, kun taas tielaitoksen asentaessa turvalaitteet tiemäärärahoilla kunta joutuu osallistumaan paikallistiekustannuksiin yleisistä teistä annetun lain mukaisesti. Kustannusjakokysymysten selventämiseksi olisikin alussa mainittuun momenttiin lisättävä turvalaittekustannukset niiden kustannusten joukkoon, joita ei lueta tienpidon kustannuksiin.

Tienpidon kustannuksista maksettavien korvausten viivästyskorke.

Voimassa olevassa 94 §:n 5 momentissa on kuntien valtiolle maksettavien tienpitokustannuksien korvausten viivästyskoroksi säädetty 6 % vuodessa. Sama koskee valtion puolesta

kunnille maksettavia korvauksia. Tämä viimeksi 1961 säädetty viivästyskoron määrä on liian pieni nykykäytäntöön verrattuna ja tulisi saat-taa ajantasalle.

Yleisistä teistä annetun lain mukaisten päätösten antaminen julkipanon jälkeen.

Voimassa olevan 106 §:n mukaan päätös tie-suunnitelman vahvistamisesta, yksityisen tien muuttamisesta yleiseksi tai tien lakkauttamisesta annetaan julkipanon jälkeen. Samoin on säädetty tie- ja vesirakennushallituksen yksityisten teiden liittymiä yleiseen tiehen koskevasta päätöksestä ja liikenneministeriön päätöksestä, jolla määrätään, että tie- ja vesirakennushallitus voi antaa tällaisia liittymäpäätöksiä myös paikallistielle. Myös liikenneministeriön päätös siitä, että määrättyyn paikallistiehen tehtävään yksityisen tien liittymään tarvitaan tienpitäjän lupa, on annettava julkipanon jälkeen. Liikenneministeriön osalta julkipano tapahtuu valtioneuvoston ilmoitustaululla ja tie- ja vesirakennushallituksen osalta sen ilmoitustaululla. Edellä mainitut päätökset koskevat usein sangen laajojen ihmisryhmien etua ja oikeutta. Lisäksi yleiset tai yksityiset tiet, joita päätökset koskevat, sijaitsevat lähes poikkeuksetta kaukana Helsingistä, jossa julkipano tapahtuu. Kun valitusaika näistä päätöksistä alkaa päätöksen antamispäivästä, ovat päätökset useissa tapauksissa jo lainvoimaisia, kun asianomaiset saavat niistä tiedon. Tätä ei voida pitää asianomaisen oikeusturvan kannalta tyydyttävänä. Säännöstä tulisikin tarkistaa niin, että päätöksiä antamisesta julkipanon jälkeen luovutaan ja niiden tiedoksiantamisesta asianomaisille huolehditaan viranomaisten toimesta siten, että heillä on asianmukainen mahdollisuus valitusoikeutensa käyttämiseen.

Näkemäalueiden määrääminen ja teknilliset ohjeet teiden tekemisestä ja kunnossapidosta.

Voimassa olevan lain 117 §:n 2 momentin mukaan valtioneuvosto antaa tarkemmat ohjeet teiden kaarekohdissa, teiden liittymissä ja muissa vastaavissa paikoissa olevista näkemä-alueista sekä teknilliset ohjeet teiden tekemisestä ja kunnossapidosta. Tällaiset ohjeet on annettu 7 päivänä kesäkuuta 1962 (356/62). Ohjeita on nykyisin pidettävä vanhentuneina, joten ne olisi uusittava. Teknilliset ohjeet koskevat muun muassa yleisten teiden teknillistä luokittelua, ohjenopeuksia, kaarre- ja pyöristys-

säteitä, poikkileikkauksia, vapaata alikulkukorkeutta, noususuhteita, teiden kantavuutta, risteyksien ja liittymien lukumäärää, ojitusta, tienvarsien järjestelyä ja tien turvalaitteita. Kun tällaisista seikoista päättäminen vaatii erityistä teknillistä asiantuntemusta ja koulutusta ja kun ne eivät suoranaisesti vaikuta kolmansien henkilöiden oikeuksiin tai velvollisuuksiin, voitaisiin ohjeiden ja määräysten antaminen uskoa tie- ja vesirakennushallitukselle. Sen sijaan näkemäalueilla on maanomistajan oikeus käyttää aluettaan esimerkiksi rakentamiseen rajoitettu. Ohjeet näiden alueiden määräämisestä tulisikin antaa asetuskokoelmassa julkaistavalla liikenne-ministeriön päätöksellä.

1.2. Valmisteluvaiheet.

1.2.1. Valmisteluelimet.

Yleisistä teistä annetun lainsäädännön jatkuva kehittämistä ja uudistamista varten ja antamaan lausuntoja kyseisen lainsäädännön alaan kuuluvista asioista asetti valtioneuvosto 30 päivänä marraskuuta 1972 tielainsäädäntöasiain-neuvottelukunnan. Ensi vaiheessa neuvottelukunnan tuli selvittää ja tehdä ehdotukset mainitun lainsäädännön kiireellisistä ja ensisijaisiksi katsottavista osauudistuksista. Neuvottelukunnan ehdotukset näistä sisältyvät neuvottelukunnan mietintöön I (komiteamietintö 1975: 24). Hallituksen esitys perustuu pääosin tähän mietintöön.

Mietinnön valmistumisen jälkeen hallituksen esitys on valmisteltu liikenneministeriössä, jolloin mietintöön sisältyvistä ehdotuksista osa on jätetty pois, osa muutettu ja lisätty uusia mietinnöstä poikkeavia muutosehdotuksia.

1.2.2. Lausunnonantajat.

Lausunnot mietintöön sisältyvistä ehdotuksista on pyydetty valtiovarainministeriöltä, sisäasiainministeriöltä, maa- ja metsätalousministeriöltä, oikeusministeriöltä, maanmittaushallitukselta, tie- ja vesirakennushallitukselta, Suomen Kaupunkiliitolta, Suomen Kunnallisliitolta, Finlands svenska kommunförbund -nimiseltä yhdistykseltä, Maataloustuottajain Keskusliitolta, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestöltä, Maanomistajien Liitolta, Maanmittausinsinöörien liitolta, Suomen Arkkitehtiliitolta, Suomen Kiinteistöliitolta ja Suomen Pienkiinteis-

töliitolta. Lisäksi lausuntonsa on antanut Varsinais-Suomen maakuntaliitto. Valtosa lausunnonantajista pitää muutosehdotuksia toteuttamiskelpoisina ja puoltaa niiden toteuttamista. Valtiovarainministeriö katsoo lausunnoissaan, että erityisesti kuntien osallistumista paikallistiekustannuksiin koskevat muutosehdotukset vähentävät siinä määrin kuntien paikallistieosuuksista saatavia valtion tuloja, että nykyisessä taloudellisessa tilanteessa ei muutoksia tulisi toteuttaa. Suomen Kaupunkiliitto ja Suomen Kunnallisliitto esittävät puolestaan, että kunnat tulisi vapauttaa joko paikallisteiden rakentamis- ja kunnossapitokustannuksista kokonaan tai ainakin kunnossapitokustannuksista. Lausunnoissa esitetyt yksityiskohtaiset huomautukset on esitystä lopulliseen muotoon saatettaessa pyritty mahdollisuuksien mukaan ottamaan huomioon.

1.2.3. Eduskunnan toivomus.

Vastauksessaan hallituksen esitykseen laiksi yleisistä teistä annetun lain muuttamisesta (hall. es. n:o 65/1970 vp.) eduskunta totesi, että kaavan liikennealueen sen osan, joka jää kauttakulku- ja sisäänantuloliikenteeseen tarkoitettujen teiden ulkopuolelle, lunastamis- ja korvaamisvelvollisuudesta vallitsee erilaisia käsityksiä. Kun tämä asiantila jatkuvasti vaikeuttaa niin sanottujen tieliikennealueiden järjestelyjä, eduskunta edellytti, että puheena olevat erimielisyydet poistetaan tarvittaessa sellaisilla lainmuutoksilla, joissa otetaan tasapuolisesti huomioon tienpitäjän, kuntien ja maanomistajien oikeudet ja velvollisuudet sekä liikenneturvallisuuden vaatimukset. Tämä eduskunnan toivomus on otettu huomioon lakiehdotuksen 35 a §:ää laadittaessa.

2. Esityksen organisatoriset vaikutukset.

Lakiehdotuksen 85 § antaa tie- ja vesirakennushallitukselle mahdollisuuden erikseen annettavalla päätöksellä määrätä tiemestaripiirien rajoista siten, että niiden rajat eivät välttämättä yhdy kuntien rajoihin. Tämä saattaa aiheuttaa tiemestaripiirien tai niiden osien yhdistämistä nykyisestä tilanteesta poiketen toisiin tiemestaripiireihin silmällä pitäen niiden muodostumista mahdollisimman hyvin tieverkon ylläpitoa palveleviksi.

3. Esityksen taloudelliset vaikutukset.

Esityksen taloudelliset vaikutukset liittyvät lähinnä lakiehdotuksen 35 a §:ään, joka koskee valtion korvaus- ja lunastusvelvollisuutta yleisiä teitä kaava-alueilla tehtäessä sekä 84 ja 87 §:ään, joissa ehdotetaan kunnat vapautettaviksi paikallistiekustannuksista maanteiden tekemisen yhteydessä ja esitetään kuntien osallistuminen paikallistiekustannuksiin muutenkin kokonaan muutettavaksi kytkemällä osallistumisprosentit kuntien kantokykyluokkiin. Myös lakiehdotuksen 85 §:llä, joka tekee tiemestaripiirien rajojen tarkistamisen mahdolliseksi, on taloudellista merkitystä, mikäli tie- ja vesirakennushallitus sen nojalla tekee rajojen tarkistusta koskevia päätöksiä.

Valtion lunastusvelvollisuuden selventäminen kaava-alueilla merkitsee korvauskustannusten nousua, joka voidaan arvioida keskimäärin muutamaksi sadaksi tuhanneksi markaksi vuodessa. Vastaavasti kaava-alueilla jää tietointimituksissa pois muun muassa tiealueen mittaus, mikä puolestaan nopeuttaa toimituksia ja aiheuttaa kor-ko- ja toimituskustannusten alenemista.

Kuntien vapauttaminen maanteiden tekemisen yhteydessä syntyvistä paikallistiekustannuksista merkitsee valtion tulojen pienenemistä noin 3—4 miljoonalla markalla vuodessa ja vastaavaa vähennystä kuntien menoihin.

Kuntien paikallistiekustannusten osallistumisprosentin kytkeminen kantokykyluokitukseen ja prosenttien määrääminen esitetyn suuruisiksi voidaan arvioida vähentävän valtion paikallistietuloja tämän hetken tasosta kunnossapidon osalta noin 7 miljoonalla markalla ja teiden tekemisen osalta noin 3 miljoonalla markalla. Vastaavasti vähenisivät kuntien paikallistiemeno. Paikallistierasituksen keveneminen kohdistuisi pääasiassa 1—3 kantokykyluokan kuntiin. Vuonna 1980 on näitä tuloja arvioitu valtiolle kaiken kaikkiaan voimassa olevien säännösten mukaan kertyvän kunnossapidon osalta 36 miljoonaa markkaa ja tekemisen osalta 17 miljoonaa markkaa.

Tiemestaripiirien rajojen muodostuminen tieverkon ylläpidon kannalta epätarkoituksenmukaisesti aiheuttaa lisäkustannuksia, jotka on arvioitu noin 3—5 miljoonaksi markaksi vuodessa. Mikäli rajat voidaan tarkistaa kunnossapitotoiminnan ja kaluston käytön mahdollisimman tehokasta käyttöä silmällä pitäen, aiheuttaa se vastaavan kustannussäästön teiden ylläpitomenoissa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.

1. Lakiehdotus.

3 §. Pykälän 1 momentissa on luettelo tiehen kuuluvista rakenteista ja laitteista. Luettelosta puuttuvat valaistuslaitteet ja liikennevalot, joita kuitenkin tienpitäjä jatkuvasti asettaa teiden varsille, liittymiin ja risteyksiin. Nämä laitteet on katsottava tiehen kuuluviksi sen osina ja ne ehdotetaan lisättäväksi tämän momentin luetteloon.

Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että tien käyttäjien lepoa ja ravitsemista taikka ajoneuvojen huoltoa varten tarkoitettuja alueita voidaan rakentaa myös muiden teiden kuin kanta- ja valtateiden varsille. Liikenteen ja tienpidon jatkuvasti kehittyessä ja monipuolistuessa voi käytännössä tulla esille sellaisia liitännäisalueiden rakentamistarpeita, joita laissa ei voida ennakoida. Tämän vuoksi ehdotetaan momenttia muutettavaksi lisäksi siten, että myös muita kuin momentissa jo lueteltuja tarkoituksia varten voitaisiin varata liitännäisalueita. Esimerkkinä on mainittu tien tai liikenteen ympäristölle aiheuttamien haittojen vähentämiseksi tarvittavat alueet. Tällaisia alueita tarvittaisiin muun muassa suojaistutusten ja melusteiden tekemiseen sikäli kuin sen voidaan katsoa kuuluvan tienpitäjän tehtäviin.

10 §. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi voimassa olevia huomattavasti yksityiskohtaisemmat säännökset siitä, mitä tieverkon kehittämisessä, tien suunnittelussa ja tekemisessä on otettava huomioon. Nykyaikaisessa tiesuunnittelussa on momentissa mainittuihin seikkoihin käytännössä jo kauan kiinnitetty huomiota, joten kysymys on lähinnä momentin muuttamisesta vastaamaan voimassa olevaa käytäntöä. Ympäristösuojelullisista näkökohdista, joita momentissa on erityisesti korostettu, tulevat lähinnä kysymykseen meluntorjunta, tien ympäristöalueiden yleisen käytön vaikeutumisen estäminen sekä maisemalliset kauneusarvot.

Pykälän 2 momentti, joka koskee tien tekemistä kaava-alueilla, ehdotetaan tarkistettavaksi voimassa olevan rakennuslainsäädännön terminologian mukaiseksi. Kun kunnanvaltuusto hyväksyy kaavan, on alueiden käytön suunnittelun katsottava edenneen niin pitkälle, että kaava on jo otettava huomioon tien tekemisessä. Momentissa ehdotetaan lisäksi näin hyväk-

sytty kaava rinnastettavaksi vahvistettuun kaavaan. Momentin säännös seutu- ja yleiskaavan oikeusvaikutuksista on selvä viittaus rakennuslain (370/58) asianomaisiin säännöksiin, joita tien tekemisessä muutoinkin olisi noudatettava.

11 §. Pykälän muutos liittyy 3 §:n 1 momenttiin ehdotettuun muutokseen, jonka mukaan valaistuslaitteet ja liikennevalot luettaisiin tiehen kuuluviksi sen osina. Tämän vuoksi valaistusta koskeva kohta voidaan tästä pykälästä poistaa.

20 §. Uuden kunnallislain (953/76) tultua voimaan on pykälän 1 momenttia, jossa kunnat on asetettu kuntamuodosta riippuen eri asemaan yleisen tien tienpitäjää määrättäessä, pidettävä vanhentuneena. Tämän vuoksi ehdotetaan momenttia muutettavaksi siten, että kunnat tässä suhteessa tulevat samanlaiseen asemaan.

26 §. Pykälän 4 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että tiesuunnitelmaan voidaan ottaa ja siinä määrätä myös oikeudesta tietyön aikana syntyvien, tientekoon kelpaamattomien maa-ainesten läjittämiseen sekä oikeudesta alueen käyttämiseen majoitusalueena. Näin asianomaiset maanomistajat saavat tiedon alueensa käyttämisestä tällaisiin tarkoituksiin jo suunnitteluvaiheessa ja voivat tarvittaessa tehdä muistutuksensa suunnitelmasta sen ollessa kunnassa asianomaisesti nähtävänä. Tähän asti näistä alueista on sovittu ja neuvoteltu maanomistajan kanssa vasta tietyötä aloitettaessa tai tietyön aikana. Tienpitäjällä olisi oikeus alueiden käyttöön vain tietyön ajan. Tietyön päätyttyä maanomistaja saisi alueet takaisin vapaasti käytettäväkseen. Asetuksella on tarkoitus säätää niistä toimenpiteistä, jotka tienpitäjän on alueella suoritettava ennen kuin alue luovutetaan takaisin maanomistajalle.

35 a §. Lakiin ehdotetaan otettavaksi kokonaan uusi säännös, joka koskee tienpitäjän lunastus- ja korvausvelvollisuutta ja -oikeutta tehtäessä teitä asema- ja rakennuskaavoissa niitä varten varatuille alueille.

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan, että tienpitäjä olisi maanomistajan niin vaatiessa velvollinen lunastamaan koko kaavassa tietä varten osoitetun alueen. Tähän asti maanomistaja on voinut saada tienpitäjältä korvauksen varsinaisesta tiealueesta. Yhtenäisen lunastusmenettelyn turvaamiseksi ehdotetaan tienpitäjälle myös

oikeus tällaiseen lunastamiseen, vaikka joku maanomistaja ei sitä vaatisikaan. Koska maanomistaja luovuttaessaan alueita muihin yleisiin tarkoituksiin kaava-alueilla saa korvauksen kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain (603/77) korvausperusteiden mukaisesti, ehdotetaan yhtenäisen korvauskäytännön vuoksi, että myös tässä tapauksessa korvaukset määrättäisiin saman lain korvausperusteiden mukaisesti.

Tietä tehtäessä ja lunastamisasian tullessa tietöimituksessa käsiteltäväksi saattaa samanaikaisesti olla vireillä kaavan muutos, joka voi vaikuttaa 1 momentissa tarkoitettun alueen laajuuteen. Alueen lunastaminen on voitu myös panna rakennuslain nojalla vireille ennen tietöimituksen aloittamista.

Pykälän 2 momentissa on säännös siitä kuinka tietöimituksessa on tällaisissa tapauksissa lunastamisasian käsittelyssä meneteltävä.

Pykälän 3 momentissa on viittaus 35 §:n 3 momenttiin, jossa säädetään lunastamisasian muodollisesta käsittelystä tietöimituksessa.

50 §. Kun yleistä tietä parannetaan siten, että se muutetaan kulkemaan uutta suuntaa, lakkaavat syrjäanjäyvät tieosat useimmiten yleisenä tienä. Näitä syrjäanjääneitä tieosia tarvitaan kuitenkin tienvarsiusutuksen pääsyteinä yleiselle tielle tai muina yksityisinä kulkuyhteyksinä. Tämän vuoksi ehdotetaan pykälän 2 momenttia muutettavaksi niin, että lääninhallituksen hyväksyttävässä yksityisiä teitä koskevassa järjestelysuunnitelmassa voidaan määrätä oikeudesta myös lakkautettuun tai lakkaavaan tiehen tahi tieosaan.

Yksityisten teiden liittymä- ja järjestelysuunnitelmasta vahvistaa liittymäsuunnitelmaosan tie- ja vesirakennushallitus, kun taas järjestelysuunnitelmaosan hyväksyy lääninhallitus. Kun tie- ja vesirakennushallituksen päätös annetaan 106 §:n mukaan julkipanon jälkeen ja lääninhallituksen päätöksestä kuulutetaan tämän pykälän 3 momentissa säädetyllä tavalla, alkavat valitusajat näistä päätöksistä eri aikaan. Samalla kun hallituksen esityksessä 106 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että julkipano tie- ja vesirakennushallituksen päätöksen osalta poistettaisiin, ehdotetaan tämän pykälän 4 momenttia muutettavaksi niin, että molemmista mainituista päätöksistä annettaisiin lääninhallituksen toimesta kuuluttamalla tieto samanaikaisesti. Näin valitusajaksi päätöksistä alkaisi samaan aikaan.

59 §. Voimassa olevan pykälän mukaan keli-rikkorajoituksista päättäminen kuuluu lääninhallituksille tai poliisiviranomaisille. Rajoituksista päättäminen edellyttää tien teknillisen rakenteen ja keli-rikko-vaikutusten perusteellista tuntemusta. Kelirikon kehittyessä usein varsin nopeasti lääninhallitukset joutuvat jälkikäteen päättämään tieviranomaisten paikoilleen jo asettamista rajoituksista. Tämän vuoksi ehdotetaan pykälää muutettavaksi niin, että keli-rikkorajoituksista yleisillä teillä päättäisi tienpitöviranomainen.

84 §. Paikallistiet on tarkoitettu kunnan sisäistä tai muuta sellaista liikennettä varten, jolla on vain paikallinen merkitys. Pykälän mukaan kunnat joutuvat osallistumaan paikallistien kustannuksiin. Kun on kohtuutonta, että kuntien on osallistuttava paikallistiekustannuksiin myös silloin kun kustannukset aiheutuvat maantien tekemisestä tai kunnossapitotoista eikä paikallisen liikenteen tarpeista, ehdotetaan pykälää muutettavaksi siten, että kunnat vapautetaan tällaisissa tapauksissa osallistumasta näihin kustannuksiin.

85 §. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että ne kunnan alueella olevien paikallistien kunnossapidon kustannukset, joihin kunta joutuu osallistumaan, määrättäisiin tie- ja vesirakennuspiirin laatiman ja vahvistaman kustannusarvion perusteella. Ennen vahvistamista kustannusarviosta olisi pyydettävä kunnan lausunto. Asetuksella lisäksi säädettäisiin, että kustannusarvio on tehtävä yhteistyössä kunnan kanssa. Momenttiin ehdotettu muutos merkitsee sitä, että tiemestari- ja vesirakennushallituksen päätöksellä tarkistaa kuntien rajoista poiketen kunnossapitotoiminnan ja kaluston käytön mahdollisimman tehokasta hoitamista silmällä pitäen.

86 §. Pykälän muutos johtuu 87 §:ään ehdotetusta muutoksesta.

87 §. Voimassa olevan pykälän mukainen laskutapa, jolla määrätään kunnan prosenttinen osuus paikallistien tekemisestä ja kunnossapidosta aiheutuvista kustannuksista, on erittäin monimutkainen, eikä se ota tarpeeksi huomioon kunnan taloudellista kantokykyä. Osallistumisprosentin laskemisen perusteena olevat seikat myös muuttuvat joka vuosi, joten prosentit kaikkien kuntien osalta muuttuvat ja joudutaan laskemaan vuosittain uudelleen. Nykyisessä pykälässä kunnat kuntamuodosta riippuen on myös asetettu eri asemaan. Tämän vuoksi pykälää

ehdotetaan muutettavaksi siten, että prosentit, joiden mukaan kunnat osallistuvat paikallistiekustannuksiin, määräytyisivät kuntien kantokykyluokituksen mukaisesti. Jotta paikallistien tekemisen usein varsin korkeat kustannukset eivät kohtuuttomasti nostaisi kuntien osuuksia, ehdotetaan tekemisen osalta alempaa prosenttasteikkaa kuin kunnossapidossa. Ehdotukseen sisältyvien prosenttien mukaan jakaantuisi paikallistierasitus kuntien kesken niiden taloudellinen kantokyky huomioon ottaen mahdollisimman tasapuolisesti. Muutosehdotus saattaisi kunnat myös kuntamuodosta riippumatta samanlaiseen asemaan.

89 §. Pykälän sanamuodon tarkistus johtuu 87 §:n muutoksesta.

90 ja 93 §. Pykälät ehdotetaan 87 §:n muutoksesta johtuen tarpeettomina kumottaviksi.

94 §. Pykälän 5 momenttiin sisältyvä viivästyskoron suuruus ehdotetaan korotettavaksi 12 prosentiksi vuodessa. Tämä vastaa yleisesti muuallakin käytettyä viivästyskorkoa.

106 §. Voimassa olevassa pykälässä on säädetty niistä yleisistä teistä annetun lain mukaisista päätöksistä, jotka on annettava julkipanon jälkeen. Valitusajaksi luetaan tällöin päätöksen antamisen päivästä. Riippuen siitä, antaako päätöksen liikenneministeriö tai tie- ja vesirakennushallitus, julkipano tapahtuu joko valtioneuvoston tai tie- ja vesirakennushallituksen ilmoitustaululla. Kun päätösten antamista julkipanon jälkeen on pidettävä asianosaisten tiedoksisaamisen kannalta epätarkoituksenmukaisena ja valitusajan alkaminen huomioon ottaen oikeusturvaa kannalta arveluttavana, ehdotetaan julkipanosta luovuttavaksi. Samalla ehdotetaan päätökset annettaviksi asianosaisille tiedoksi joko pitämällä ne määrääjän nähtävillä asianomaisessa kunnassa, jolloin niiden nähtävillä asettamisesta kunnan toimesta myös kuulutettaisiin, tai antamalla päätökset tiedoksi erityistiedoksiantona siten kuin siitä on erikseen säädetty. Muutosehdotuksella pyritään turvaamaan asianosaisten mahdollisuus käyttää valitusoikeuttaan asianmukaisella tavalla hyväkseen laillisen valitusajan kuluessa.

117 §. Yleisistä teistä annetun lain 41 §:n 2 momentissa tarkoitettujen teiden ja muiden kulkuväylien risteyksissä ja liittymissä sekä tei-

den kaarekohdissa tarvittavien näkemäalueiden määrääminen perustuu moniin teknillisiin laskelmiin. Myös ohjeet teiden tekemisestä ja kunnossapidosta sisältävät pääasiassa tienpidossa käytettäviä teknillisiä ja numerollisia arvoja ja määräyksiä. Kun tällaisten yksityiskohtaisten teknillisten ohjeiden antamista ei ole perusteltua syytä saattaa valtioneuvoston käsiteltäväksi, ehdotetaan pykälää muutettavaksi siten, että ohjeet näkemäalueen määräämisestä antaisi liikenneministeriö ja ohjeet teiden tekemisestä ja kunnossapidosta tie- ja vesirakennushallitus. Koska maanomistajan oikeus käyttää maataan näkemäalueella on rajoitettu, liikenneministeriön päätös julkaistaisiin asetuskokoelmassa, jolloin näkemäalueiden määräämisperusteet tulisivat yleisesti tiedoksi.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset.

Ehdotetut yleisistä teistä annetun lain muutokset aiheuttavat muutoksia myös yleisistä teistä annettuun asetukseen (482/57). Suurin osa muutoksista koskee kuntien saattamista kuntamuodosta riippumatta samanlaiseen asemaan uuden kunnallislainsäädännön edellyttämällä tavalla.

Luonnos asetukseksi yleisistä teistä annetun asetuksen muuttamisesta on esityksen liitteenä.

3. Voimaantulo.

Lakiehdotuksessa esitetään muutettavaksi muun muassa kunnilta perittäviä paikallistiekorvauksia koskevia säännöksiä. Nämä korvaukset peritään kunnilta kunakin vuonna jälkikäteen kaikista edellisen vuoden paikallistiekustannuksista. Tämä edellyttää lainmuutosten voimaantulemista vuoden vaihteessa. Kun on lisäksi perusteltua, että kaikki lakiehdotukseen sisältyvät säännökset tulisivat voimaan samanaikaisesti, saatettaisiin säännökset voimaan lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavan vuoden alussa.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

yleisistä teistä annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan yleisistä teistä 21 päivänä toukokuuta 1954 annetun lain (243/54) 90 ja 93 §, *muutetaan* 3 §:n 1 ja 2 momentti, 10 §, 11 §:n 2 momentin 2 kohta, 20 §:n 1 momentti, 26 §:n 4 momentti, 50 §:n 2 ja 4 momentti, 59 ja 84 §, 85 §:n 2 momentti, 86, 87 ja 89 §, 92 §:n 1 momentti, 94 §:n 5 momentti, 106 § ja 117 §:n 2 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 3 §:n 1 ja 2 momentti ja 11 §:n 2 momentin 2 kohta 12 päivänä kesäkuuta 1964 annetussa laissa (323/64), 50 §:n 2 ja 4 momentti sekä 92 §:n 1 momentti 30 päivänä kesäkuuta 1967 annetussa laissa (310/67), 86 ja 106 § 29 päivänä joulukuuta 1967 annetussa laissa (666/67), 87 § osittain muutettuna 22 päivänä joulukuuta 1960 annetulla lailla (501/60) ja 94 §:n 5 momentti 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetussa laissa (390/61), sekä

lisätään lakiin uusi 35 a § seuraavasti:

3 §.

Tiehen kuuluvat ajorata ja muut liikennematkat, niin kuin jalkakäytävä ja polkupyörätie, sekä niiden säilymistä ja käyttämistä varten pysyvästi tarvittavat alueet, rakenteet ja laitteet, kuten piennar, luiska, pengermä, oja, keski-, väli- ja rajakaista, kohtaamis-, kääntymis- tai pysähdyspaikka, tiehen välittömästi liittyvä vähäinen varasto- tai pysäköimisalue sekä valaistuslaitteet ja liikennevalot, kaide, rumpu, silta, lautta laitureineen ja väyläinen, laivalaituri tai varalaskupaikka, joka on määrätty tiehen liitettäväksi, ja tiemerkki. Tiehen kuuluu niin ikään alue, joka tarvitaan valtakunnan rajan ylittävistä tieliikenteestä aiheutuvaa tulli- ja passintarkastusta varten.

Teihin kuuluviksi luetaan niiden liitännäisalueina pysyvästi tarvittavat:

- 1) tienpitoa varten ottamispaidat;
- 2) tienpitoa varten tarpeelliset erityiset rakennus- tai varastoalueet;
- 3) tien käyttäjien tarpeeseen varatut yleiset pysäköimis- ja kuormausalueet;
- 4) alueet, jotka ovat tarpeen tien käyttäjien lepoa ja ravitsemista taikka ajoneuvojen huoltoa varten (levähdysalueet); sekä
- 5) muut tienpitoa tai liikennettä varten tarpeelliset alueet, kuten tien tai liikenteen ympäristölle aiheuttamien haittojen vähentämiseksi tarvittavat alueet.

10 §.

Tieverkkoa kehitettäessä on kiinnitettävä huomiota asutuksen sekä teollisuuden, kaupan, maa- ja metsätalouden sekä muiden elinkeinoalojen oleviin ja odotettavissa oleviin liikenne-

tarpeisiin. Huomioon on otettava myös muu alueiden käyttö ja muut liikennemuodot sekä niitä koskevat suunnitelmat. Tie on suunnaltaan, tasaukseltaan, leveydeltään ja muutoinkin tehtävä siten, että tien tarkoitus saavutetaan mahdollisimman edullisesti ja tuottamatta kenellekään enempää vahinkoa tai haittaa kuin tarve vaatii. Liikenneturvallisuuden sekä liikenne- ja tieteknisten seikkojen lisäksi on kiinnitettävä huomiota ympäristönsuojelunäkökohtiin. Tie on sijoitettava ja tehtävä siten, että tien ja liikenteen ympäristölle aiheuttamat haitat jäävät mahdollisimman vähäisiksi.

Tietä ei saa tehdä siten, että hyväksytyn tai vahvistetun asema-, rakennus- tai rantakaavan toteuttaminen vaikeutuu. Seutu- ja yleiskaavan oikeusvaikutuksista on säädetty erikseen.

11 §.

Tien kunnossapitoon kuuluvat:

- 2) kaiteen, tiemerkin tai muun sellaisen laitteen asettaminen;

20 §.

Mikäli tämän pykälän jäljempänä olevista säännöksistä ei muuta johdu, on valtio sekä maanteiden että paikallisteiden pitäjä. Liikenne ministeriö voi kuitenkin asianomaisen kunnan suostumuksella määrätä kunnan tienpitäjäksi.

26 §.

Suunnitelmasta tulee käydä ilmi myös lii-

tännäisalueet, joihin perustetaan tieoikeus. Jos tien tekemisen yhteydessä on tien tekemisen ajaksi tarpeen perustaa oikeus tienpitoaineen ottamiseen rajoitettuun määrään, tietyön aikana syntyvien maa-ainesten läjittämiseen, alueen käyttämiseen majoitusalueena taikka oikeus tienpitoa varten tarvittavan yksityisen tien käyttöön tai tekemiseen, voidaan tästä määrätä tiesuunnitelmassa, jossa on osoitettava taroitukseen tarvittava alue tai tie. Mitä tässä on sanottu oikeudesta yksityisen tien käyttöön tai tekemiseen, koskee myös liitännäisalueiden käyttöä varten pysyvästi tarvittavia teitä.

35 a §.

Kun yleistä tietä tehdään asemakaavassa liikennealueeksi tai rakennuskaavassa yleistä liikenneväylää varten osoitetulla alueella, tienpitäjä on velvollinen, jos maanomistaja tietoitutuksessa niin vaatii, lunastamaan kiinteistön tai sen osan sanotun alueen rajaan saakka. Tienpitäjällä on myös oikeus lunastaa mainitunlainen kiinteistö tai sen osa alueen rajaan saakka. Korvaukset määrätään kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetussa laissa (603/77) säädettyjen korvausperusteiden mukaisesti.

Jos kaavan muutos, joka voi vaikuttaa 1 momentissa mainittuun lunastusoikeuteen tai velvollisuuteen, on kunnanvaltuustossa hyväksytty tai alueen lunastaminen on rakennuslain (370/58) nojalla vireillä, ei lunastamisesta saa tietoitutuksessa päättää ennen kuin kaavan muutos on lainvoimaisesti ratkaistu tai alueen lunastamista koskeva asia on lakannut olemasta rakennuslain nojalla vireillä. Tarvittaessa voidaan asia erottaa eri toimituksessa käsiteltäväksi.

Lunastamisessa on muutoin noudatettava, mitä 35 §:n 3 momentissa on säädetty.

50 §.

Jos asema- tai rakennuskaava-alueen ulkopuolella kielletään käyttämästä ennestään olevaa yksityisen tien liittymää, on kulkuyhteyden järjestämiseksi laadittava lääninhallituksen hyväksyttävä järjestelysuunnitelma, jossa tarpeen mukaan määrätään tehtäväksi yksityinen tie tai liittymä tahi perustettavaksi oikeus ennestään olevaan yksityiseen tiehen tai 33 §:n mukaisesti yleisenä tienä lakkautettuun taikka

lakkaavaan tiehen tai tieosaan. Järjestelysuunnitelman toteuttamisen jälkeen tai tien tekemisen yhteydessä väliaikaisena järjestelynä sitä ennenkin, jos tienpitoviranomainen katsoo sen välttämättömäksi ja hyväksyttävä kulkuyhteys on tilapäisesti järjestetty, voidaan kielletty liittymä poistaa tai sen käyttö estää tienpitoviranomaisen toimesta.

Tie- ja vesirakennushallituksen 1 momentissa mainitusta päätöksestä ja järjestelysuunnitelman hyväksymistä koskevasta lääninhallituksen päätöksestä on lääninhallituksen annettava samanaikaisesti tieto noudattaen 3 momentin säännöksiä. Liittymä- ja järjestelysuunnitelmia koskevat asiakirjat ja päätökset on pidettävä asianomaisessa kunnassa nähtävillä päätöksiä koskevan kuulutuksen julkipanoajan.

59 §.

Jos ajoneuvoliikenne saattaa vaurioittaa tietä, joka roudan sulamisen tai sateen vuoksi tahi muusta tällaisesta syystä on rakenteeltaan heikentynyt, voi tienpitoviranomainen toistaiseksi tai määräajaksi kieltää tiellä tai sen osalla liikenteen tai rajoittaa sitä.

84 §.

Kun valtio on tienpitäjänä, on kunnan suoritettava sen alueella olevien paikallisteiden tekemisen ja kunnossapidon kustannuksista korvausta valtiolle jäljempänä olevien säännösten mukaisesti, ei kuitenkaan silloin, kun paikallistiekustannukset aiheutuvat maantien tekemisestä tai kunnossapidosta.

85 §.

Kunnan alueella olevien paikallisteiden kunnossapidon kustannukset määrätään paikallisteiden vuotuista kunnossapitoa koskevan työsuunnitelman kustannusarvion mukaisesti, jonka tie- ja vesirakennuspiiri vahvistaa. Kustannusarviosta on ennen sen vahvistamista pyydetty kunnan lausunto.

86 §.

Paikallisteiden pidosta suoritettava korvaus määräytyy kuntien kantokykyluokituksesta annetussa laissa (665/67) tarkoitetun kantokykyluokituksen mukaan siten kuin 87 §:ssä säädetään.

87 §.

Kunnat suorittavat korvausta paikallisteiden tekemisestä ja kunnossapidosta seuraavasti:

Kantokyläluokka	Korvaus kunnossapito- kustannuksista prosentteina	Korvaus tekemis- kustannuksista prosentteina
1	10	10
2	13	12
3	16	14
4	19	16
5	22	18
6	25	20
7	28	22
8	31	24
9	34	26
10	37	28

89 §.

Milloin kunta 21 §:n nojalla annetun määräyksen mukaan huolehtii paikallisten pidosta toisen kunnan alueella, sillä on oikeus saada tienpidon kustannuksista korvaus valtiolta. Korvaus määrätään noudattamalla soveltuvin osin 83 §:n säännöksiä. Tästä korvauksesta on sen kunnan, jonka alueella tie on, suoritettava valtiolle 87 §:n mukainen osa.

92 §.

Tienpidon kustannuksia määrättäessä ei oteta lukuun yleisiä hallintokustannuksia, tietutkimuksista ja suunnittelusta johtuvia kustannuksia, tien ja rautatien tasoristeyksen turvalaitteiden asentamis- ja kunnossapitokustannuksia eikä tienpitoa varten tarvittavien rakennusten, autojen ja työkonoiden hankinnasta ja kunnossapidosta eikä lautan hankkimisesta, siirtämisestä ja käyttökunnossa pitämisestä aiheutuvia menoja.

94 §.

Milloin tässä pykälässä tarkoitetun korvauksen maksaminen, 3 momentissa mainittua ennakokorvausta lukuun ottamatta, viivästyy, on korvauksen maksamiseen velvollisen suoritettava summalle korkoa 12 prosenttia vuodessa luettuna siitä päivästä, jolloin maksu viimeistään olisi ollut suoritettava, maksupäivään saakka.

Helsingissä 30 päivänä toukokuuta 1980.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

106 §.

Tiesuunnitelman vahvistamista ja tien lakkauttamista koskeva päätös sekä liikenneministeriön päätös, joka on annettu 50 §:n 1 momentin tai 52 §:n 2 momentin nojalla, on tienpitoviranomaisen annettava yleisesti tiedoksi. Tässä tarkoituksessa tienpitoviranomaisen tulee toimittaa päätös ja sen perusteena olevat asiakirjat asianomaiseen kuntaan, jonka kustannuksellaan ilmoitettava niiden nähtäväksi asettamisesta samassa järjestyksessä kuin kunnalliset ilmoitukset kunnassa saatetaan tiedoksi. Päätös ja asiakirjat on pidettävä kunnassa nähtävillä niitä koskevan kuulutuksen julkipanoajan. Tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä siitä päivästä, jona kuulutus on pantu kunnan ilmoitustaululle.

Jos tiesuunnitelma on merkitykseltään vähäinen, voi tienpitoviranomainen noudattamatta mitä 1 momentissa on säädetty, antaa suunnitelman vahvistamista koskevan päätöksen tiedoksi erityistiedoksiantona siten, kuin tiedoksiannosta hallintoasioissa annetussa laissa (232/66) on säädetty.

Päätöksestä, joka koskee yksityisen tien muuttamista yleiseksi tieksi, on tie- ja vesirakennushallituksen annettava tieto kunnalle sekä 2 momentissa mainittuna erityistiedoksiantona aloitteen tekijälle tai, jos aloitteen allekirjoittajia on useita, jollekin allekirjoittajista.

117 §.

Liikenneministeriö antaa tarkemmat ohjeet 41 §:n 2 momentissa tarkoitetun alueen määrittämisestä. Tie- ja vesirakennushallitus antaa teknilliset ohjeet teiden tekemisestä ja kunnossapidosta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 . Sillä kumotaan 7 päivänä kesäkuuta 1962 annettu valtioneuvoston päätös, joka sisältää teknilliset ohjeet yleisten teiden tekemisestä ja kunnossapidosta sekä ohjeet näkemäalueen määrittämisestä (356/62).

Laki

yleisistä teistä annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan yleisistä teistä 21 päivänä toukokuuta 1954 annetun lain (243/54) 90 ja 93 §, muutetaan 3 §:n 1 ja 2 momentti, 10 §, 11 §:n 2 momentin 2 kohta, 20 §:n 1 momentti, 26 §:n 4 momentti, 50 §:n 2 ja 4 momentti, 59 ja 84 §, 85 §:n 2 momentti, 86, 87 ja 89 §, 92 §:n 1 momentti, 94:n 5 momentti, 106 § ja 117 §:n 2 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 3 §:n 1 ja 2 momentti ja 11 §:n 2 momentin 2 kohta 12 päivänä kesäkuuta 1964 annetussa laissa (323/64), 50 §:n 2 ja 4 momentti sekä 92 §:n 1 momentti 30 päivänä kesäkuuta 1967 annetussa laissa (310/67), 86 ja 106 § 29 päivänä joulukuuta 1967 annetussa laissa (666/67), 87 § osittain muutettuna 22 päivänä joulukuuta 1960 annetulla lailla (501/60) ja 94 §:n 5 momentti 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetussa laissa (390/61), sekä

lisätään lakiin uusi 35 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki.

Ehdotus.

3 §.

Tiehen kuuluvat ajorata ja muut liikenne-
radat, niin kuin jalkakäytävä ja polkupyörätie, sekä niiden säilymistä ja käyttämistä varten pysyvästi tarvittavat alueet, rakenteet ja laitteet, kuten piennar, luiska, pengermä, oja, keski-, väli- ja rajakaista, sivuuttamis-, kääntymis- tai pysähdyspaikka, tiehen välittömästi liittyvä vähäinen varasto- tai pysäköimisalue sekä kaide, rumpu, silta, lautta laitureineen ja väylineen, laivalaituri tai varalaskupaikka, joka on määrätty tiehen liitettäväksi, ja tiemerkki. Tiehen kuuluu niinkään alue, joka tarvitaan valtakunnan rajan ylittävästä tieliikenteestä aiheutuvaa tulli- ja passintarkastusta varten.

Teihin kuuluviksi luetaan niiden liitännäis-
alueina pysyvästi tarvittavat tienpitoaineen ottamispaikat ja tienpitoa varten tarpeelliset erityiset rakennus- tai varastoalueet, tien käyttäjien tarpeeseen varatut yleiset pysäköimis- ja kuormausalueet sekä ne valta- tai kantatien varrella sijaitsevat alueet, jotka ovat tarpeen tien käyttäjien lepoa ja ravitsemista taikka ajoneuvojen huoltoa varten.

3 §.

Tiehen kuuluvat ajorata ja muut liikenne-
radat, niin kuin jalkakäytävä ja polkupyörätie, sekä niiden säilymistä ja käyttämistä varten pysyvästi tarvittavat alueet, rakenteet ja laitteet, kuten piennar, luiska, pengermä, oja, keski-, väli- ja rajakaista, *kohtaamis-*, kääntymis- tai pysähdyspaikka, tiehen välittömästi liittyvä vähäinen varasto- tai pysäköimisalue sekä *valaistuslaitteet ja liikennevalot*, kaide, rumpu, silta, lautta laitureineen ja väylineen, laivalaituri tai varalaskupaikka, joka on määrätty tiehen liitettäväksi, ja tiemerkki. Tiehen kuuluu niinkään alue, joka tarvitaan valtakunnan rajan ylittävästä tieliikenteestä aiheutuvaa tulli- ja passintarkastusta varten.

Teihin kuuluviksi luetaan niiden liitännäis-
alueina pysyvästi tarvittavat:

- 1) tienpitoaineen ottamispaikat;
- 2) tienpitoa varten tarpeelliset erityiset rakennus- tai varastoalueet;
- 3) tien käyttäjien tarpeeseen varatut yleiset pysäköimis- ja kuormausalueet;
- 4) alueet, jotka ovat tarpeen tien käyttäjien lepoa ja ravitsemista taikka ajoneuvojen huoltoa varten (*levähdysalueet*); sekä
- 5) muut tienpitoa tai liikennettä varten tarpeelliset alueet, kuten tien tai liikenteen ympäristölle aiheuttamien haittojen vähentämiseksi tarvittavat alueet.

Voimassa oleva laki.

10 §.

Tie on suunnaltaan, tasaukseltaan, leveydeltään ja muutoinkin tehtävä sillä tavoin, että tien tarkoitus saavutetaan mahdollisimman edullisesti ja tuottamatta toiselle enempää vahinkoa tai haittaa, kuin tarve vaatii.

Alueella, jolla on voimassa asemakaava tai muu asemakaavalainsäädännön mukainen suunnitelma alueen käyttämisestä älköön tietä tehtäkö niin, että suunnitelman tai siihen kuuluvan määräyksen toteuttaminen vaikeutuu.

11 §.

Tien kunnossapitoon kuuluvat:

2) kaiteen, tiemerkin tai muun sellaisen laitteen asettaminen sekä, milloin tieviranomainen on katsonut kiinteän liikennevalaistuksen välttämättömäksi siitä aiheutuvat toimenpiteet;

20 §.

Mikäli tämän pykälän jäljempänä olevista sääöksistä ei muuta johdu, on valtio sekä maanteiden että paikallisteiden pitäjä, kuitenkin niin, että kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriö voi asianomaisen kunnan suostumuksella määrätä kaupungin ja eri kuntana olevan kauppalaan sen alueella olevien maanteiden ja paikallisteiden pitäjäksi kokonaan tai osaksi taikka maalaiskunnan, niin ikään joko kokonaan tai osaksi, huolehtimaan kunnassa olevien paikallisteiden pidosta.

26 §.

Jos tien tekemisen yhteydessä on tarpeen perustaa tieoikeus tien liitännäisalueeseen taikka oikeus tienpitoaineen ottamiseen rajoitettuun

Ehdotus.

10 §.

Tieverkkoa kehitettäessä on kiinnitettävä huomiota asutuksen sekä teollisuuden, kaupan, maa- ja metsätalouden sekä muiden elinkeinolojen oleviin ja odotettavissa oleviin liikennetarpeisiin. Huomioon on otettava myös muu alueiden käyttö ja muut liikennemuodot sekä niitä koskevat suunnitelmat. Tie on suunnaltaan, tasaukseltaan, leveydeltään ja muutoinkin tehtävä siten, että tien tarkoitus saavutetaan mahdollisimman edullisesti ja tuottamatta kenellekään enempää vahinkoa tai haittaa kuin tarve vaatii. Liikenneturvallisuuden sekä liikenne- ja tieteknisten seikkojen lisäksi on kiinnitettävä huomiota ympäristönsuojelunäkökohtiin. Tie on sijoitettava ja tehtävä siten, että tien ja liikenteen ympäristölle aiheuttamat haitat jäävät mahdollisimman vähäisiksi.

Tietä ei saa tehdä siten, että hyväksytyn tai vahvistetun asema-, rakennus- tai rantakaavan toteuttaminen vaikeutuu. Seutu- ja yleiskaavan oikeusvaikutuksista on säädetty erikseen.

20 §.

Mikäli tämän pykälän jäljempänä olevista säännöksistä ei muuta johdu, on valtio sekä maanteiden että paikallisteiden pitäjä. Liikenne-ministeriö voi kuitenkin asianomaisen kunnan suostumuksella määrätä kunnan tienpitäjäksi.

26 §.

Suunnitelmasta tulee käydä ilmi myös liitännäisalueet, joihin perustetaan tieoikeus. Jos tien tekemisen yhteydessä on tien tekemisen

Voimassa oleva laki.

määrään *tietyltä alueelta tai* tienpitoa varten tarvittavaan yksityiseen tiehen, oikeuden perustamisesta voidaan määrätä tiesuunnitelmassa, ja siinä on tällöin osoitettava tarkoitukseen tarvittava alue.

Ehdotus.

ajaksi tarpeen perustaa oikeus tienpitoaineen ottamiseen rajoitettuun määrään, *tietyön aikana* syntyvien maa-ainesten läjittämiseen, alueen käyttämiseen majoitusalueena taikka oikeus tienpitoa varten tarvittavan yksityisen tien käyttöön tai tekemiseen, voidaan tästä määrätä tiesuunnitelmassa, jossa on osoitettava tarkoitukseen tarvittava alue tai tie. Mitä tässä on sanottu oikeudesta yksityisen tien käyttöön tai tekemiseen, koskee myös liitännäisalueiden käyttöä varten pysyvästi tarvittavia teitä.

35 a §.

Kun yleistä tietä tehdään asemakaavassa liikennealueeksi tai rakennuskaavassa yleistä liikenneväylää varten osoitetulla alueella, tienpitäjä on velvollinen, jos maanomistaja tietöimituksessa niin vaatii, lunastamaan kiinteistön tai sen osan sanotun alueen rajaan saakka. Tienpitäjällä on myös oikeus lunastaa mainitunlainen kiinteistö tai sen osa alueen rajaan saakka. Korvaukset määrätään kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annettussa laissa (603/77) säädettyjen korvausperusteiden mukaisesti.

Jos kaavan muutos, joka voi vaikuttaa 1 momentissa mainittuun lunastusoikeuteen tai velvollisuuteen, on kunnanvaltuustossa hyväksytty tai alueen lunastaminen on rakennuslain (370/58) nojalla vireillä, ei lunastamisesta saa tietöimituksessa päättää ennen kuin kaavan muutos on lainvoimaisesti ratkaistu tai alueen lunastamista koskeva asia on lakannut olemasta rakennuslain nojalla vireillä. Tarvittaessa voidaan asia erottaa eri toimituksessa käsiteltäväksi.

Lunastamisessa on muutoin noudatettava, mitä 35 §:n 3 momentissa on säädetty.

50 §.

Jos asemakaava- tai rakennuskaava-alueen ulkopuolella kielletään käyttämästä ennestään olevaa yksityisen tien liittymää, on kulkuyhteyden järjestämiseksi laadittava lääninhallituksen hyväksyttävä järjestelysuunnitelma, jossa tarpeen mukaan määrätään tehtäväksi yksityinen tie tai liittymä tahi perustettavaksi oikeus ennestään olevaan yksityiseen tiehen. Järjestelysuunnitelman toteuttamisen jälkeen tai tien tekemisen yhteydessä väliaikaisena järjestelynä sitä en-

50 §.

Jos asema- tai rakennuskaava-alueen ulkopuolella kielletään käyttämästä ennestään olevaa yksityisen tien liittymää, on kulkuyhteyden järjestämiseksi laadittava lääninhallituksen hyväksyttävä järjestelysuunnitelma, jossa tarpeen mukaan määrätään tehtäväksi yksityinen tie tai liittymä tahi perustettavaksi oikeus ennestään olevaan yksityiseen tiehen tai 33 §:n mukaisesti yleisenä tienä lakkautettuun taikka lakkautettuun tiehen tai tien osaan. Järjestelysuunnitel-

Voimassa oleva laki.

nenkin, jos tienpitoviranomainen katsoo sen välttämättömäksi ja hyväksyttävä kulkuyhteys on tilapäisesti järjestetty, voidaan kielletty liittymä poistaa tai sen käyttö estää tienpitoviranomaisten toimesta.

Järjestelysuunnitelman hyväksymistä koskevasta lääninhallituksen päätöksestä on annettava tieto kysymykseen tuleville kiinteistöjen omistajille ja muille asianosaisille noudattaen 3 momentissa olevia säännöksiä.

59 §.

Jos ajoneuvoilla kulkeminen saattaa vaurioittaa tietä, joka roudan sulamisen tai sateen vuoksi tahi muusta tällaisesta syystä on rakenteeltaan heikentynyt, voi lääninhallitus taikka, tienpitoviranomaisen esityksestä, paikallinen poliisiviranomainen toistaiseksi tai määräajaksi kieltää tiellä tai sen osalla *sellaisen liikenteen* tai rajoittaa sitä. *Poliisiviranomaisen päätös, jolla kiello on annettu, on viivytyksettä alistettava lääninhallituksen tutkittavaksi.*

84 §.

Kun valtio on tienpitäjänä, on kunnan suoritettava sen alueella olevien paikallisteiden tekemisen ja kunnossapidon kustannuksista korvausta valtiolle jäljempänä olevien säännösten mukaisesti.

85 §.

Kunnan alueella olevien paikallisteiden kunnossapidon kustannuksiksi katsotaan valtion ollessa tienpitäjänä niin suuri osa asianomaisen tiemestaripiirin toimesta kunnossa pidettävien yleisten teiden todellisista kunnossapitokustannuksista, kuin mitä kunnan alueella olevien paikallisteiden kunnossapitoa varten kysymyksessä olevaksi vuodeksi vahvistetun työsuunnitelman kustannusarvion määrä on tiemestaripiirin toimesta hoidettavien yleisten teiden kunnossapitoa varten vahvistetun työsuunnitelman kustannusarviosta.

Ehdotus.

man toteuttamisen jälkeen tai tien tekemisen yhteydessä väliaikaisena järjestelynä sitä ennenkin, jos tienpitoviranomainen katsoo sen välttämättömäksi ja hyväksyttävä kulkuyhteys on tilapäisesti järjestetty, voidaan kielletty liittymä poistaa tai sen käyttö estää tienpitoviranomaisten toimesta.

Tie- ja vesirakennushallituksen 1 momentissa mainitusta päätöksestä ja järjestelysuunnitelman hyväksymistä koskevasta lääninhallituksen päätöksestä on lääninhallituksen annettava samanaikaisesti tieto noudattaen 3 momentin säännöksiä. Liittymä- ja järjestelysuunnitelmia koskevat asiakirjat ja päätökset on pidettävä asianomaisessa kunnassa nähtävillä päätöksiä koskevan kuulutuksen julkipanoajan.

59 §.

Jos ajoneuvoliikenne saattaa vaurioittaa tietä, joka roudan sulamisen tai sateen vuoksi tahi muusta tällaisesta syystä on rakenteeltaan heikentynyt, voi *tienpitoviranomainen* toistaiseksi tai määräajaksi kieltää tiellä tai sen osalla liikenteen tai rajoittaa sitä.

84 §.

Kun valtio on tienpitäjänä, on kunnan suoritettava sen alueella olevien paikallisteiden tekemisen ja kunnossapidon kustannuksista korvausta valtiolle jäljempänä olevien säännösten mukaisesti, *ei kuitenkaan silloin, kun paikallistiekustannukset aiheutuvat maantien tekemisestä tai kunnossapidosta.*

85 §.

Kunnan alueella olevien paikallisteiden kunnossapidon *kustannukset määrätään paikallisteiden vuotuista kunnossapitoa koskevan työsuunnitelman kustannusarvion mukaisesti, jonka tie- ja vesirakennuspiiri vahvistaa. Kustannusarviosta on ennen sen vahvistamista pyydetty kunnan lausunto.*

Voimassa oleva laki.

86 §.

Paikallisteiden pidosta suoritettava korvaus määräytyy *sen mukaan, mihin* kuntien kantokyylokituksesta annetussa laissa (665/67) tarkoitettuun kantokyylokkiaan kunta kuuluu ja 87 §:ssä säädettyjen perusteiden nojalla.

87 §.

Kunnan suoritettavaa korvausta määrättäessä katsotaan peruskorvaukseksi 20 prosenttia teiden tekemisen ja 25 prosenttia niiden kunnossapidon kustannuksista ja peruskorvausta alennetaan tai korotetaan 86 §:ssä tarkoitettua luokitusta vastaavasti sekä sen mukaan, suuriko kunnassa olevien maanteiden osuus on sen alueella olevien maanteiden ja paikallisteiden yhteenlasketusta pituudesta ja paljonko kunnassa on paikallisteita asukasta kohden, seuraavien perusteiden mukaan:

1) Peruskorvausta alennetaan tai korotetaan eri luokkiin kuuluvien kuntien osalta suhteellisesti niin, että alimmassa luokassa alennus on 25 prosenttia ja ylimmässä korotus 25 prosenttia.

2) Jos se luku, joka osoittaa, montako prosenttia kunnan alueella olevista yleisistä teistä on maanteitä, on suurempi kuin vastaavaa suhdetta asianomaisessa tie- ja vesirakennuspiirissä osoittava prosenttiluku, korotetaan 1 kohdan mukaan määrättyä korvausta prosenttimäärällä, joka vastaa puolta mainittujen kahden prosenttiluvun erotuksesta. Jos joku on pienempi, korvausta alennetaan puolta sanottujen prosenttilukujen erotuksesta vastaavalla prosenttimäärällä.

3) Edellä 2 kohdan mukaan laskettu korvausmäärä tasoitetaan maalaiskuntien osalta edelleen siten, että se, milloin paikallisteitä kunnassa on asukasta kohden suhteellisesti vähemmän kuin keskimäärin maalaiskunnissa, kerrotaan luvulla, joka saadaan, kun lukuun 0.75 lisätään neljännes siitä osamäärästä, mikä syntyy jaettaessa paikallisteiden pituutta asukasta kohden kaikissa maalaiskunnissa osoittava luku vastaavaa keskimäärää kunnassa osoittavalla luvulla ja, milloin paikallisteitä kunnassa on asukasta kohden enemmän kuin keskimäärin maalaiskunnissa, luvulla, joka saadaan kun lukuun 0.50 lisätään puolet edellä mainitusta osamäärästä. Tässä mainittu tasoitus toimitetaan myös kaupunkien ja kauppaloitten osalta, ja otetaan tällöin suhdetuksina huomioon paikallisteiden pituus asukasta

Ehdotus.

86 §.

Paikallisteiden pidosta suoritettava korvaus määräytyy kuntien kantokyylokituksesta annetussa laissa (665/67) *tarkoitettun kantokyylokituksen mukaan siten kuin* 87 §:ssä säädetään.

87 §.

Kunnat suorittavat korvausta paikallisteiden tekemisestä ja kunnossapidosta seuraavasti:

Kantokyylokkia	Korvaus kunnossapitokustannuksista prosentteina	Korvaus tekemiskustannuksista prosentteina
1	10	10
2	13	12
3	16	14
4	19	16
5	22	18
6	25	20
7	28	22
8	31	24
9	34	26
10	37	28

Voimassa oleva laki.

kohden toisaalta maan kaikissa kaupungeissa ja kauppaloissa sekä toisaalta asianomaisessa kaupungissa tai kauppalassa. Suurempaa tasoituskerrointa kuin 1.25 älköön käytettävä.

89 §.

Milloin kunta 21 §:n nojalla annetun määräyksen mukaan huolehtii paikallistien pidosta toisen kunnan alueella, sillä on oikeus saada tienpidon kustannuksista korvaus valtiolta. Korvaus määrätään soveltuvien osin noudattamalla 83 §:n säännöksiä. Tästä korvauksesta on sen kunnan, jonka alueella tie on, valtiolle suoritettava 87 §:ssä säädettyjen perusteiden mukaan määräytyvä osa.

90 §.

Määrättäessä 87 §:ssä mainittuja vertailulukuja ei oteta huomioon yleisenä tienä olevia polkuja eikä erityisiä talviteitä.

92 §.

Tienpidon kustannuksia määrättäessä ei oteta lukuun yleisiä hallintokustannuksia, tietutkimuksista johtuvia kustannuksia eikä tienpitoa varten tarvittavien rakennusten, autojen ja työkonoiden hankinnasta ja kunnossapidosta eikä lautan hankkimisesta, siirtämisestä ja käyttökunnossa pitämisestä aiheutuvia menoja.

93 §.

Määrättäessä korvauksia tienpidosta otetaan 87 §:ssä tarkoitetut maanteiden ja paikallistien pituudet huomioon sellaisina, kuin ne olivat asianomaisen vuoden alkaessa.

94 §.

Milloin tässä pykälässä tarkoitetun korvauksen maksaminen, 3 momentissa mainittua ennakokorvausta lukuun ottamatta, viivästyy, on korvauksen maksamiseen velvollisen suoritettava korkoa kuusi prosenttia kultakin täydeltä sadalta markalta vuodessa luettuna siitä päivästä, jolloin maksu viimeistään olisi ollut suoritettava, maksupäivään saakka.

Ehdotus.

89 §.

Milloin kunta 21 §:n nojalla annetun määräyksen mukaan huolehtii paikallistien pidosta toisen kunnan alueella, sillä on oikeus saada tienpidon kustannuksista korvaus valtiolta. Korvaus määrätään *noudattamalla soveltuvien osin* 83 §:n säännöksiä. Tästä korvauksesta on sen kunnan, jonka alueella tie on, *suoritettava valtiolle* 87 §:n mukainen osa.

90 §.

(Kumotaan)

92 §.

Tienpidon kustannuksia määrättäessä ei oteta lukuun yleisiä hallintokustannuksia, tietutkimuksista *ja suunnittelusta* johtuvia kustannuksia, *tien ja rautatien tasoristeyksen turvalaitteiden asentamis- ja kunnossapitokustannuksia* eikä tienpitoa varten tarvittavien rakennusten, autojen ja työkonoiden hankinnasta ja kunnossapidosta eikä lautan hankkimisesta, siirtämisestä ja käyttökunnossa pitämisestä aiheutuvia menoja.

93 §.

(Kumotaan)

94 §.

Milloin tässä pykälässä tarkoitetun korvauksen maksaminen, 3 momentissa mainittua ennakokorvausta lukuun ottamatta, viivästyy, on korvauksen maksamiseen velvollisen suoritettava *summalle korkoa 12 prosenttia* vuodessa luettuna siitä päivästä, jolloin maksu viimeistään olisi ollut suoritettava, maksupäivään saakka.

Voimassa oleva laki.

106 §.

Päätös tiesuunnitelman vahvistamisesta, yksityisen tien muuttamisesta yleiseksi tai tien lakauttamisesta sekä päätös, joka annetaan 50 §:n 1 momentin nojalla, tai 52 §:n 2 momentin nojalla annettu kulkulaitosten ja yleisten teiden ministeriön päätös on annettava julkipanon jälkeen, ja valitusaika luetaan tällöin päätöksen antamisen päivästä.

117 §.

Valtioneuvosto antaa tarkemmat ohjeet 41 §:n 2 momentissa tarkoitetun alueen määrittämisestä sekä teknilliset ohjeet teiden tekemisestä ja kunnossapidosta.

Ehdotus.

106 §.

Tiesuunnitelman vahvistamista ja tien lakauttamista koskeva päätös sekä liikenneministeriön päätös, joka on annettu 50 §:n 1 momentin tai 52 §:n 2 momentin nojalla, on tienpitoviranomaisen annettava yleisesti tiedoksi. Tässä tarkoituksessa tienpitoviranomaisen tulee toimittaa päätös ja sen perusteena olevat asiakirjat asianomaiseen kuntaan, jonka on kustannuksellaan ilmoitettava niiden nähtäväksi asettamisesta samassa järjestyksessä kuin kunnalliset ilmoitukset kunnassa saatetaan tiedoksi. Päätös ja asiakirjat on pidettävä kunnassa nähtävillä niitä koskevan kuulutuksen julkipanoajan. Tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä siitä päivästä, jona kuulutus on pantu kunnan ilmoitustaululle.

Jos tiesuunnitelma on merkitykseltään vähäinen, voi tienpitoviranomainen noudattamatta mitä 1 momentissa on säädetty antaa suunnitelman vahvistamista koskevan päätöksen tiedoksi erityistiedoksiantona siten, kuin tiedoksiannosta hallintoasioissa annetussa laissa (232/66) on säädetty.

Päätöksestä, joka koskee yksityisen tien muuttamista yleiseksi tieksi, on tie- ja vesirakennushallituksen annettava tieto kunnalle sekä 2 momentissa mainittuna erityistiedoksiantona aloitteen tekijälle tai, jos aloitteen allekirjoittajia on useita, jollekin allekirjoittajista.

117 §.

Liikenneministeriö antaa tarkemmat ohjeet 41 §:n 2 momentissa tarkoitetun alueen määrittämisestä. Tie- ja vesirakennushallitus antaa teknilliset ohjeet teiden tekemisestä ja kunnossapidosta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 . Sillä kumotaan 7 päivänä kesäkuuta 1962 annettu valtioneuvoston päätös, joka sisältää teknilliset ohjeet yleisten teiden tekemisestä ja kunnossapidosta sekä ohjeet näkemäalueen määrittämisestä (356/62).

Asetus

yleisistä teistä annetun asetuksen muuttamisesta.

Liikenneministerin esittelystä

kumotaan yleisistä teistä 30 päivänä joulukuuta 1957 annetun asetuksen (482/57) 64 ja 70 §, *muutetaan* 9 §:n 2 momentti, 3 luvun otsake, 36 §:n 3 momentti, 49 §:n 1 momentti, 50 §:n 1 momentti, 52 §:n 2 momentti, 53 § ja 63 §:n 1 ja 2 momentti sekä *lisätään* 12 §:ään uusi 2 momentti ja asetukseen uusi 32 b § seuraavasti:

Voimassa oleva *asetus*.*Ehdotus*.

9 §.

9 §.

Milloin aloite koskee paikallistietä taikka sel-
laista maantietä, jonka tienpitäjänä on kaupunki
tai kauppala, on kuntaa kuultava.

Milloin aloite koskee paikallistietä taikka sel-
laista maantietä, jonka tienpitäjänä on *kunta*, on
kuntaa kuultava.

12 §.

*Tiensuunnittelu on suoritettava tarpeen mu-
kaan yhteistyössä muiden liikenneviranomaisten
sekä asianomaisten kunnallis- ja kaavoitusviran-
omaisten kanssa.*

3 luku.

3 luku.

Liitännäisalueiden ja eräiden oikeuksien perus-
taminen ilman tiesuunnitelmaa.

Liitännäisalueiden ja eräiden oikeuksien
perustaminen.

32 b §.

*Kun tiesuunnitelmassa on yleisistä teistä an-
netun lain 26 §:n 4 momentin nojalla määrätty
oikeudesta tietyön aikana syntyvien maa-aines-
ten läjittämiseen tai alueen käyttämiseen majoit-
usalueena, on tienpitäjän tietyön päätyttyä ja
edellä mainittuihin tarkoituksiin varattujen
alueiden käytön loputtua siistittävä ja maa-
ainesten läjittämiseen käytettyjen alueiden osalta
tarvittaessa myös tasattava alueet niin, että
maanomistaja voi ilman kohtuutonta haittaa
käyttää aluetta asianmukaisella tavalla hyväk-
seen.*

36 §.

36 §.

Sen lisäksi, mitä yleisistä teistä annetun lain
106 §:ssä on tien lakkauttamispäätöksen anta-

*Oikeudesta entiseen tiealueeseen annetun lain
(245/54) 1 §:n 1 momentissa tarkoitettun,*

Voimassa oleva asetus.

misesta julkipanon jälkeen säädetty, on lakkauttamispäätös siltä osin, kuin tien alueita ei ole määrätty käytettäväksi muuhun tarkoitukseen, tie- ja vesirakennushallituksen toimesta julkisesti kuuluttamalla saatettava asianomaisten tiedoksi oikeudesta entiseen tiealueeseen 21 päivänä toukokuuta 1954 annetun lain (245/54) 1 §:n 1 momentissa säädetyssä tarkoituksessa.

49 §.

Milloin maantie tulee tehtäväksi kaupungin tai eri kuntana olevan kauppalan alueelle, tulee tie- ja vesirakennushallituksen, jos kunta on yleisistä teistä annetun lain 20 §:n 1 momentin tai 21 §:n mukaisesti määrätty maantien tekemisen osalta tienpitäjäksi tai jos muutoin katsotaan tarkoituksenmukaiseksi antaa työ kunnan suoritettavaksi, neuvotella kunnan kanssa sopimuksen aikaansaamiseksi työn suorittamisesta kunnan toimesta ja kunnalle tulevan korvauksen maksamisesta joko tie- ja vesirakennushallituksen ja kunnan hyväksyttävän kustannusarvion mukaisesti tai siten, että joidenkin kustannuserien tahi koko työn osalta korvaus maksetaan tarpeellisina pidettävien todellisten kustannusten mukaan.

50 §.

Milloin kaupunki tai kaupala on tienpitäjänä velvollinen huolehtimaan maantien kunnossapidosta, tulee kunnan tie- ja vesirakennushallituksen määräämässä ajassa toimittaa tie- ja vesirakennushallinnon piiri-insinöörille ehdotus seuraavan vuoden kunnossapitotöistä ja niiden kustannuksista. Piiri-insinöörin tulee tarpeen mukaan neuvoteltuaan asiasta kunnan asianomaisten viranomaisten kanssa laatia oma ehdotuksensa ja toimittaa se menoarvioehdotuksensa ohella tie- ja vesirakennushallitukselle.

52 §.

Ennenkuin kaupunki tai kaupala ryhtyy kustannuksellaan päällystämään kunnossapidettävään olevaa maantietä, on sen hankittava päällystämissuunnitelmalle tie- ja vesirakennushallituksen hyväksyminen.

Ehdotus.

tien lakkautusta koskevan päätöksen kuuluttamisesta on voimassa, mitä yleisistä teistä annetun lain 106 §:n 1 momentissa säädetään.

49 §.

Jos kunta on yleisistä teistä annetun lain 20 §:n 1 momentin tai 21 §:n mukaisesti määrätty maantien tekemisen osalta tienpitäjäksi tai jos muutoin katsotaan tarkoituksenmukaiseksi antaa työ kunnan suoritettavaksi, *tulee tie- ja vesirakennushallituksen* neuvotella kunnan kanssa sopimuksen aikaansaamiseksi työn suorittamisesta kunnan toimesta ja kunnalle tulevan korvauksen maksamisesta joko tie- ja vesirakennushallituksen ja kunnan hyväksyttävän kustannusarvion mukaisesti tai siten, että joidenkin kustannuserien tahi koko työn osalta korvaus maksetaan tarpeellisina pidettävien todellisten kustannusten mukaan.

50 §.

Milloin kunta on tienpitäjänä velvollinen huolehtimaan maantien kunnossapidosta, tulee sen tie- ja vesirakennushallituksen määräämässä ajassa toimittaa tie- ja vesirakennuspiirille ehdotus seuraavan vuoden kunnossapitotöistä ja niiden kustannuksista. Tie- ja vesirakennuspiirin tulee tarpeen mukaan neuvoteltuaan asiasta kunnan kanssa laatia oma ehdotuksensa ja toimittaa se menoarvioehdotuksensa ohella tie- ja vesirakennushallitukselle.

52 §.

Ennenkuin kunta ryhtyy kustannuksellaan päällystämään kunnossapidettävään olevaa maantietä, on sen hankittava päällystämissuunnitelmalle tie- ja vesirakennushallituksen hyväksyminen.

Voimassa oleva asetus.

53 §.

Yleisistä teistä annetun lain 85 §:n 2 momentissa tarkoitettujen paikallisteiden kunnossapidon kustannusten määrittämiseksi on tie- ja vesirakennushallinnon piiri-insinöörin toimesta seuraavan vuoden tulo- ja menoarvioehdotusta varten laadittava tiemestaripiireittäin työsuunnitelma ja siihen liittyvä kustannusarvio tarpeelliseksi osoittautuvista yleisten teiden kunnossapitotöistä. Työsuunnitelmasta tulee käydä ilmi tiemestaripiirin hoidossa olevien maanteiden sekä erikseen kussakin siihen kuuluvassa kunnassa tiemestaripiirin hoidossa olevien paikallisteiden suunnitellut kunnossapitotyöt ja niiden arvioidut kustannukset. Työsuunnitelmaa laadittaessa on paikallisteiden kunnossapidosta tarpeen mukaan neuvoteltava kunnan tieviranomaisten kanssa.

Sittenkun valtion tulo- ja menoarvio on vahvistettu ja tie- ja vesirakennushallitus on osoittanut varat valtion hoidossa olevien tie- ja vesirakennuspiirin yleisten teiden kunnossapitoa varten, piiri-insinöörin on laadittujen työsuunnitelmien pohjalta ja ottamalla huomioon ne muutokset, jotka saattavat käydä tarpeelliseksi muun muassa siitä syystä, ettei varoja ole osoitettu työsuunnitelmien edellyttämää määrää, vahvistettava työsuunnitelma. Kunnalle on annettava sen alueella olevien paikallisteiden kunnossapidon osalta tieto vahvistetusta työsuunnitelmasta ja arvioiduista kustannuksista sekä siitä, miten monta prosenttia nämä kustannukset ovat tiemestaripiirin kaikkien yleisten teiden vahvistetun työsuunnitelman kustannusarviosta.

63 §.

Yleisen tien katsotaan kaupungin ja kauppalan alueella päättyvän siinä, missä liikenneväylä on rakennettu tai asemakaavalainsäädännön mukaan olisi ollut rakennettava ja luovutettava yleisesti käytettäväksi katuna tahi missä tori, puisto tai muu vastaavanlainen alue alkaa.

Kun kaupungissa tai kauppalassa asemakaavan toteuttaminen edistyy niin, että yleisen tien päätekohta 1 momentissa olevien säännösten mukaan on muutettava, on siitä kaupungin tai kauppalan viranomaisen toimesta viipymättä ilmoitettava tie- ja vesirakennushallinnon piiri-insinöörille. Piiri-insinöörin tulee ilmoituksen saatuaan tai, milloin ilmoituksen tekeminen viivästyy, omasta aloitteestaankin toimittaa yleisen tien uuden päätekohdan määrittämistä varten tarpeellinen katselmus.

Ehdotus.

53 §.

Yleisistä teistä annetun lain 85 §:n 2 momentin mukaisessa tarkoituksessa on asianomaisen tiemestaripiirin toimesta laadittava kunkin kunnan alueella olevien paikallisteiden kunnossapidon työsuunnitelma ja siihen liittyvä kustannusarvio. Jos kunta sijaitsee useamman tiemestaripiirin alueella, määrää tie- ja vesirakennuspiiri, mikä tiemestaripiiri laatii kuntaa koskevan työsuunnitelman ja kustannusarvion. Työsuunnitelmaa ja kustannusarviota laadittaessa on tarpeen mukaan neuvoteltava kunnan kanssa.

Kun valtion tulo- ja menoarvio on vahvistettu ja tie- ja vesirakennushallitus on osoittanut varat valtion hoidossa olevien tie- ja vesirakennuspiirin yleisten teiden kunnossapitoa varten, tie- ja vesirakennuspiirin on ottamalla huomioon ne muutokset, jotka muun muassa kunnossapitoon myönnettyjen varojen määrä ehkä aiheuttaa, vahvistettava 1 momentissa mainittu työsuunnitelma. Kunnalle on annettava tieto vahvistetusta työsuunnitelmasta ja siihen liittyvästä kustannusarviosta.

63 §.

Yleisen tien katsotaan asemakaava-alueella päättyvän siinä, missä liikenneväylä on rakennettu tai rakennuslainsäädännön mukaan olisi ollut rakennettava ja luovutettava yleisesti käytettäväksi katuna tahi missä tori, puisto tai muu vastaavanlainen alue alkaa.

Kun kunnassa asemakaavan toteuttaminen edistyy niin, että yleisen tien päätekohta 1 momentissa olevien säännösten mukaan on muutettava, on siitä kunnan viranomaisen toimesta viipymättä ilmoitettava tie- ja vesirakennuspiirille. Tie- ja vesirakennuspiirin tulee ilmoituksen saatuaan tai, milloin ilmoituksen tekeminen viivästyy, omasta aloitteestankin toimittaa yleisen tien uuden päätekohdan määrittämistä varten tarpeellinen katselmus.

Voimassa oleva asetus.

Ehdotus.

64 §.

Määrättäessä yleisistä teistä annetun lain 87 §:n perusteella kunnan suoritettavaksi tulevan korvauksen suuruutta, otetaan kunnan asukasmäärä huomioon sen suuruisena kuin se henkikirjoituksen mukaan oli tammikuun 1 päivänä sinä vuonna, jota korvaus koskee.

(kumotaan)

64 §.

70 §.

Yleisistä teistä annetun lain 106 §:n mukaan julkipanon jälkeen annettavista päätöksistä on ilmoitus pantava, mikäli päätöksen antajana on kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriö, valtioneuvoston ja muussa tapauksessa päätöksen antaneen viraston ilmoitustaululle.

(kumotaan)

70 §.

Tämä asetus tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 19 .